
LU SUN

PROLAZNIK

Iz Divlje trave

VREME: Nekog dana u sumrak

MESTO: Neko mesto

LICA

STARAC

Oko sedamdeset godina, sede brade i kose, u dugoj crnoj odeždi.

DEVOJČICA

Oko deset godina, kestenjaste kose, vranih očiju, u dugom belom muškom haljetku s crnim kvadratima.

PROLAZNIK

Između trideset i četrdeset godina, iscrpljen ali nesalomiv, mračnog pogleda, crnih brkova, razbarušene kose, odrpane crne jakne i pantalona, bosih nogu u iznošenim cipelama, ispod miške nosi torbu, oslanja se na štap od bambusa njegove visine.

Na istoku se nalazi nekoliko drveća i ruševine; na zapadu napuštena i oronula zajednička grobnica; između je izbleđeli trag puta. Na kućici napravljenoj od blata vrata su otvorena ka tom putu; pored vrata je suv panj.

(Devojčica taman hoće da pomogne Starcu da ustane s panja)

STARAC

Dete. Ej, dete, što si stala?

DEVOJČICA

(Gleda na istok)

Dolazi neko, pogledaj.

LU SUN

STARAC

Nema veze. Pomozi mi da uđem unutra, sunce zalazi.

DEVOJČICA

Ja... hoću da vidim.

STARAC

Oh, kakvo dete! Svakog dana vidiš nebo, vidiš zemlju, vidiš vetar, zar ti nije dovoljno lepo? Ništa nije lepše od toga. A ti baš hoćeš da vidiš ko dolazi. Koje god stvorenje izlazi kada sunce zalazi, neće ti ništa dobrog doneti. ... Bolje da uđemo.

DEVOJČICA

Ali već je blizu. Ah, to je prosjak.

STARAC

Prosjak? Neće biti.

(Prolaznik teturajući se izlazi iz šumice na istoku, nakon kratkotrajnog oklevanja, polako prilazi starcu)

PROLAZNIK

Je l' lepo veče, gospodine?

STARAC

Ah, lepo! Zahvaljujem. Kako ste?

PROLAZNIK

Gospodine, biću drzak i zamoliću vas za čašu vode. Strašno sam ožedneo od puta, a ovde nema ni bare ni barice.

STARAC

A, može, može. Izvolite sedite.

(Devojčici)

Dete, donesi vode, neka čaša bude čista.

(Devojčica ćutke ulazi u kućicu)

STARAC

Gospodine, izvolite sedite. Kako se zovete?

PROLAZNIK

Zovem? Ne znam. Sâm sam od kada me pamćenje služi. Ne znam koje mi je pravo ime. Dok hodam, ljudi me po svom nahodanju nazivaju raznim imenima, a ja ih i ne pamtim. Štaviše, nisam čuo dva puta da su me oslovlili istim imenom.

STARAC

Da, da. Pa onda, odakle dolazite?

PROLAZNIK

(Uz malo oklevanje)

Ne znam. Hodam ovako od kada me pamćenje služi.

STARAC

Dobro. Mogu li da vas pitam, onda, kuda idete?

PROLAZNIK

Naravno da možete. Samo što ja ne znam. Od kada me pamćenje služi, ja hodam ovako, idem na jedno mesto, a to mesto je napred. Samo se sećam da sam mnogim putevima prošao i da sam sada ovde došao.

A onda ću da nastavim u onom pravcu

(Pokazuje na zapad),

napred!

(Devojčica pažljivo nosi drvenu čašu i daje mu je)

PROLAZNIK

(Uzima čašu)

Mnogo ti hvala, devojče.

(Popije vodu u dva gutljaja, vraća čašu)

Mnogo ti hvala, devojče. Baš se retko sreće takva dobrotu. Stvarno ne znam kako da se zahvalim!

STARAC

Ne treba da se toliko zahvaljujete. Nemate ništa od toga.

PROLAZNIK

Da, nemam ništa od toga. Ali, sada mi se malo povratila snaga. Odmah krećem napred. Gospodine, čini se da dugo živite ovde, možda znate kakvo se mesto nalazi napred?

STARAC

Napred, napred je grob.

PROLAZNIK

(Začudeno)

Grob?

DEVOJČICA

Ne, ne, nije. Tamo ima tako mnogo divljih ljiljana i ruža, često idem tamo da se igram, da ih gledam.

PROLAZNIK

(Gleda na zapad, kao da se nasmešio)

Da. Na tim mestima ima tako mnogo divljih ljiljana i ruža. I ja sam često išao da se zabavim gledajući ih.

Ali, ono je grob.

(Starcu)

Gospodine, a šta se nalazi iza onog groba?

LU SUN

STARAC

Iza? E, to ne znam. Nisam tamo išao.

PROLAZNIK

Ne znate?!

DEVOJČICA

Ni ja ne znam.

STARAC

Znam samo šta je na jugu, na severu i na istoku, odakle ste vi došli. To su mesta koja najbolje poznajem, a možda su i najbolja mesta za one kao što ste vi. Ne zamerite što malo više pričam, po mom mišljenju vi ste već toliko umorni da je bolje da se vratite, jer ako nastavite, možda nikada nećete završiti svoje putovanje.

PROLAZNIK

Možda nikada neću završiti svoje putovanje? ...

(Razmišlja, iznenada se prene)

A, neće moći! Ja moram da idem. Ako se vratim, tamo nema nijednog mesta bez nečega čuvenog, nema nijednog mesta bez zemljoposjednika, nema nijednog mesta bez progona i kaveza, nema nijednog mesta bez licemernog osmeha, nema nijednog mesta bez lažnih suza. Mrzim ih, ne vraćam se!

STARAC

Ma nije baš tako. I vi možete naići na iskrene suze koje će vas žaliti.

PROLAZNIK

Ne. Ja ne želim da gledam njihove iskrene suze, ne želim da me oni žale.

STARAC

U tom slučaju, vi
(Odmahuje glavom)
morate da nastavite.

PROLAZNIK

Da, moram da nastavim. Osim toga, često ispred ima jedan glas koji me požuruje, koji me doziva, koji mi ne dá da stanem. Ali šteta je što su mi se stopala već odrala od hodanja, sva su isečena i izgubio sam mnogo krvi.

(Podiže jednu nogu i pokazuje Starcu)

I zato nemam dovoljno krvi. Treba mi da popijem malo krvi. Ali, gde da nađem krv? A neću ni da pijem bilo čiju krv. Moram da popijem malo vode, da bih

---

LU SUN

---

nadoknadio krv. Na putu uvek ima vode, pa mi nikada nije nedostajala. Samo što mi se snaga prilično razvodnila, jer mi u krvi ima suviše vode. Danas nisam naišao ni na jednu jedinu baricu i zbog toga sam manje hodao.

STARAC

A možda nije zbog toga. Sunce je zašlo, mislim da je bolje da se odmorite malo, kao ja.

PROLAZNIK

Ali onaj glas ispred zove me da nastavim.

STARAC

Znam.

PROLAZNIK

Znate? Poznat vam je taj glas?

STARAC

Da. Izgleda da je nekada i mene dozivao.

PROLAZNIK

Isti glas što mene sada doziva?

STARAC

To već ne znam. Zvao me je nekoliko puta, ja nisam obraćao pažnju na njega, pa je prestao da me doziva. Ne sećam se baš najbolje.

PROLAZNIK

Ah, ah, niste obraćali pažnju na njega.
(Izgubi se u mislima, iznenada se prene, osluškuje)
Neće moći! Bolje je da nastavim. Ne mogu da stanem. Al' šteta je što su mi se stopala već odrala od hodanja.
(Sprema se da krene)

DEVOJČICA

Evo ti!
(Pružajući mu parče platna)
Da uvijek rane.

PROLAZNIK

Mnogo ti hvala
(Prihvati)
devojče. Stvarno... Stvarno se retko sreće takva dobrota. S tim ću moći još dalje da hodam.
(Sedne na razbijenu ciglu, hoće da uvijek članak platnom)
Ali, neće moći!
(Upne svu snagu da ustane)

LU SUN

Devojče, da ti vratim, nema dovoljno za zavijanje.
Osim toga, to je suviše ljubazno, nemam načina da se
zahvalim.

STARAC

Nema za šta da joj se zahvaljuješ, nemaš ništa od
toga.

PROLAZNIK

Da, nemam ništa od toga. Ali to je za mene najlepša
milostinja. Pogledajte, je l' ima nešto takvo na meni?

STARAC

Ne treba da prihvatate to tako ozbiljno.

PROLAZNIK

Da. Ali ja ne mogu drugačije. Bojim se da je sa mnom
to ovako: kada bih primio nečiju milostinju, bio bih
kao strvinar koji je ugledao lešinu pa kruži okolo,
priželjkujući da svojim očima vidim njenu propast; ili
bih prokleo na propast sve osim nje, čak i sebe, jer
zaslužujem kletvu. Ali ja još nemam tu snagu; a kada
bih je i imao, ne bih želeo da joj se desi takva sudbina,
jer one izgleda nikada ne žele takvu sudbinu. Mislim
da je tako najispravnije.

(Devojčici)

Devojče, odlično ti je ovo platno, ali je suviše malo,
vraćam ti ga.

DEVOJČICA

(Uplašeno, povuče se nazad)

Ne treba mi! Uzmi ga!

PROLAZNIK

(Kao da se smeje)

Oh, oh, ... je l' zato što sam ga držao?

DEVOJČICA

(Klima glavom, pokazuje na torbu)

Stavi ga tamo, šale radi.

PROLAZNIK

(Utučeno napravi korak unazad)

Ali kako da hodam s ovim na leđima? ...

STARAC

Ne možete da nosite jer nećete da se odmorite. Od-
morite se malo, pa će sve biti u redu.

PROLAZNIK

Tako je, odmor...

(Razmišlja o nečemu, ali se iznenada prene, osluškuje)

Ne, ne mogu! Bolje je da krenem.

STARAC

Uopšte nećete da se odmorite?

PROLAZNIK

Želeo bih da se odmorim.

STARAC

Pa, onda se odmorite malo.

PROLAZNIK

Ali ja ne mogu...

STARAC

I dalje vam se čini da je bolje da nastavite?

PROLAZNIK

Da. Bolje je da nastavim.

STARAC

Pa onda je bolje da krenete.

PROLAZNIK

(Protegne se)

Dobro, da se oprostim. Mnogo vam hvala.

(Ka Devojčici)

Devojče, vraćam ti ovo, uzmi ga nazad.

(Devojčica se uplaši, ustručava se, hoće da se sakrije u kućici)

STARAC

Ponesite. Ako je preteško, možete ga baciti na groblje kada god želite.

DEVOJČICA

(Krene napred)

Ah, ah, neće moći!

PROLAZNIK

Ah, ah, neće moći.

STARAC

Onda ga okačite na divlji ljljan ili ružu.

DEVOJČICA:

(Zatapše rukama, smejući se)

Dobro!

PROLAZNIK

Ah, ah...

(Kratko zavlada ćutanje)

STARAC

Pa, do viđenja onda. Idite s mirom.

(Ustaje, Devojčici)

Dete, pomози mi da uđem. Gle, sunce je već odavno
zašlo.

(Okrene se ka vratima)

PROLAZNIK

Mnogo vam hvala. Ostajte s mirom.

(Okleva, zadubljen u misli, iznenada se prene)

Ali ja ne mogu! Moram da idem. Bolje je da
krenem...

*(Smesta podigne glavu, skupivši snagu kreće put
zapada)*

*(Devojčica pomaže Starcu da uđe u kućicu i odmah
zatvara vrata. Prolaznik teturajući se ulazi u divljinu, a
noć pada za njim)*

2. mart 1925.

Prevod s kineskog:
Mirjana Pavlović

O piscu

Lu Sun (鲁迅, 1881–1936), pravo ime Džou Šužen (周树人). Kineski književnik, publicista, prevodilac. Nazivaju ga “ocem kineske moderne književnosti”. U prozi se opredelio za realizam, dok je njegova vrlo bogata politička publicistika bila marksistički orijentisana. Počinje da piše prozu 1918. godine, objavivši pripovetku *Dnevnik jednog ludaka* (狂人日记), koja je ujedno i prvo kinesko prozno delo na govornom jeziku. U svojoj pripovednoj prozi direktno napada različite aspekte tadašnjeg kineskog društva kao što su licemerje konfucijanskog morala i patnja izazvana neznanjem. Lu Sunove pripovetke sabrane su u zbir-kama *Poklič* (呐喊, 1923), *Lutanja* (彷徨, 1926) i *Ponovo ispričane priče* (故事新编, 1936). Njegova dela prevedena su na više svetskih jezika, uključujući i naš.

O Divljoj travi

Divlja trava (野草) je zbirka Sunove poezije u prozi objavljena 1926. godine. Sastoji se od dvadeset dve pesme u prozi i dramskog teksta *Prolaznik* (过客), a napisana je izrazito subjektivno i poetično. U zbirci prevladava piščeva obuzetost “silama mraka”.